

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 7 października 2020 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 19 276, 84 zł z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym, nie więcej niż w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie, od kwoty 18 060, 98 zł od dnia 1 lutego 2018 r. do dnia zapłaty oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 1199, 56 zł od dnia 5 lutego 2018 r. do dnia zapłaty. W kolejnych punktach wyroku Sąd nie obciążył pozwanego obowiązkiem zwrotu kosztów procesu należnych powodowi, przyznał na rzecz radcy prawnego K. D. kwotę 2 952 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu oraz odstąpił od obciążania pozwanego nieuiszczonymi kosztami sądowymi.

Powyższy wyrok oparty został na ustaleniach faktycznych szczegółowo opisanych w jego uzasadnieniu. Sąd Okręgowy podziela wskazane ustalenia Sądu Rejonowego, przyjmując je za własne.

Apelację od opisanego wyroku wywiódł pełnomocnik pozwanego, podnosząc zarzut obrazy przepisów prawa materialnego, tj. art. 5 kc poprzez jego niezastosowanie w sytuacji gdy zachodzą po stronie pozwanego wszelkie okoliczności potwierdzone przez biegłego powołanego w sprawie, a dotyczące stanu zdrowia, które umożliwiają zastosowanie tego przepisu. W związku z tym pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dot. punktu 1 poprzez jego zmianę polegającą na oddaleniu powództwa w całości. Nadto wniósł o nieobciążanie pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego i zasądzenie na rzecz pełnomocnika pozwanego ustanowionego z urzędu kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja okazała się bezzasadna i podlegała oddaleniu.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż zgodnie z utrwalonym poglądem Sądu Najwyższego „sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania” (Uchwała SN(7z) z 31.01.2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55).

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy nie dopatrył się jednak jakichkolwiek naruszeń prawa materialnego. Chybiony okazał się także zarzut naruszenia art. 5 kc, podniesiony w apelacji. Zgodnie ze wskazanym przepisem nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. W orzecznictwie sądów powszechnych trafnie wskazuje się, że „niewątpliwie klauzula z art. 5 nie ma charakteru nadrzędnego w stosunku do pozostałych przepisów prawa; przez odwołanie się do społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa czy zasad współżycia społecznego nie można podważać mocy obowiązującej przepisów prawnych” (Wyrok SA w Szczecinie z 10.06.2015 r., I ACa 148/15, LEX nr 1793887). W rozpoznawanej sprawie powodowi przysługiwało prawo dochodzenia objętego pozwem roszczenia, co szczegółowo uzasadnił Sąd I instancji. Jednocześnie ustalono, iż pozwany cierpi na chorobę P. i wynikającej z niej problemy motoryczne, choroba ta ma charakter przewlekłe postępujący. Z samego faktu, iż pozwany cierpi na poważną chorobę nie może jednak automatycznie wywodzić, iż dochodzenie przez powoda na drodze sądowej należnej mu wierzytelności jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a w konsekwencji że powinno zostać pozbawione ochrony prawnej na podstawie art. 5 kc. Z ustalonego przez Sąd I instancji materiału dowodowego wynika, że pozwany na wskazaną chorobę leczy się od 2008 r. Jakkolwiek z opinii biegłego wynika, iż nasilenie objawów choroby u pozwanego nastąpiło ok. 3 – 4 lata przed badaniem (które miało miejsce w 2020 r.), to w ocenie Sądu Okręgowego, w świetle pozostałych okoliczności sprawy nie ma podstaw do uznania, że dochodzenie roszczenia przez powoda jest

sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Umowę, która stanowi podstawę dochodzenia roszczeń przez powoda pozwany zawarł z nim w 2013 r., a więc po upływie 5 lat od podjęcia leczenia choroby P.. Trudno zatem przyjąć, aby sam fakt wystąpienia u pozwanego wskazanej choroby miał przesądzać o konieczności zastosowania w sprawie art. 5 kc. Zawierając umowę kredytu na okres 96 miesięcy pozwany powinien brać pod uwagę możliwość pogorszenia się jego stanu zdrowia w związku ze wskazaną przewlekłą chorobą. Nie jest zatem zasadny podnoszony w apelacji argument, że dopóki pozwany nie zachorował na wskazaną nieuleczalną chorobę spłacał kredyt terminowo, a obecnie nie spłaca go bez jakiegokolwiek swojej winy – albowiem pozwany na chorobę tę zachorował już na kilka lat przed zawarciem umowy. Jednocześnie pozwany posiada stałe źródło dochodu w postaci emerytury. W postępowaniu nie wykazano, że koszty leczenia ponoszone przez pozwanego są wyjątkowo wysokie.

Jak trafnie zauważa Sąd Najwyższy, „zasady współzycia społecznego to pojęcie niedookreślone, nieostre, a powoływanie się na sprzeczność z zasadami współzycia społecznego powinno wiązać się z konkretnym wykazaniem o jakie zasady współzycia społecznego w konkretnym wypadku chodzi oraz na czym polega sprzeczność danego działania z tymi zasadami. Taki charakter klauzul generalnych zawartych w art. 5 k.c. nakazuje ostrożne korzystanie z instytucji nadużycia prawa podmiotowego jako podstawy oddalenia powództwa, a przede wszystkim wymaga wszechstronnego rozważenia okoliczności, aby w ten sposób nie doprowadzić do podważenia pewności obrotu prawnego. Zasadą bowiem jest, że ten kto korzysta ze swego prawa postępuje zgodnie z jego społeczno-gospodarczym przeznaczeniem i zasadami współzycia społecznego” (Postanowienie SN z 17.02.2021 r., III CNP 17/20, LEX nr 3121389). Podobnie w wyroku z dnia 22 stycznia 2021 r. Sąd Najwyższy podkreślił, iż „klauzula generalna zawarta w art. 5 k.c. wskazuje na niedopuszczalność czynienia ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny z zasadami współzycia społecznego i ma na celu zapobieżenie stosowaniu prawa w sposób, który prowadzi do skutków nie akceptowalnych z aksjologicznego punktu widzenia. Każdorazowo musi być wypełniona konkretną treścią odnoszącą się do okoliczności sprawy, a kryterium oceny jest wykonywanie uprawnienia materialno-prawnego w aspekcie zasad współzycia społecznego, przez które należy rozumieć podstawowe reguły etycznego i uczciwego postępowania, akceptowane i godne ochrony reguły rzetelnego postępowania w stosunkach społecznych, takich jak "zasady słuszności", "zasady uczciwego obrotu", "zasady uczciwości" czy "lojalności"” (Wyrok SN z 22.01.2021 r., (...) 26/21, LEX nr 3112367).

W okolicznościach przedmiotowej sprawy warto odwołać się także do trafnego spostrzeżenia Sądu Apelacyjnego w Warszawie, który zauważył, że „model oceny przyjęty w art. 5 k.c. przewiduje wyłącznie badanie zachowania jednego podmiotu, czyli uprawnionego czyniącego użytek z przysługującego mu prawa. Normatywne znaczenie tego zachowania nie może być zrównywane, gdy idzie o podstawy działania art. 5 k.c., z postępowaniem innych podmiotów, w szczególności przeciwnika procesowego osoby uprawnionej. Postępowanie tego przeciwnika ma znaczenie prawne, lecz tylko w ramach oceny, czy w określonych okolicznościach, obejmujących również naganne zachowanie dłużnika, zasady współzycia społecznego uzasadniają skuteczne postawienie uprawnionemu zarzutu nadużycia prawa podmiotowego. Mowa w szczególności o ocenie, czy zachowanie uprawnionego stanowi adekwatną (niesprzeczną z zasadami współzycia społecznego) reakcję na postępowanie podmiotu powołującego się na art. 5 k.c. Nie chodzi zatem o zestawienie z sobą dwu nagannych zachowań podmiotów prawa, lecz o ocenę wykonania prawa podmiotowego przez uprawnionego, w ramach której weryfikacji poddawana jest wyłącznie sprzeczność jego postępowania z zasadami współzycia społecznego - tyle że w okolicznościach obejmujących także zachowanie przeciwnika procesowego”. Jednocześnie Sąd podkreślił, że „reguła wynikająca z zasady czystych rąk, której ogólnej trafności nie można kwestionować, nie może być jednak stosowana mechanicznie ani nie może prowadzić do uproszczeń. W szczególności fakt naruszenia zasad współzycia społecznego przez jedną stronę stosunku prawnego nie usprawiedliwia zaniechania przez sąd rozpoznający sprawę dokładnego ustalenia wszystkich istotnych okoliczności sprawy oraz porównania, rozważenia i ocenienia zachowania się obu stron i wyprowadzenia stąd wniosków co do zasadności postawienia przez tę stronę zarzutu nadużycia prawa podmiotowego, wynikającego z naruszenia zasad współzycia społecznego przez drugą z nich. Ze względu na stopień i okoliczności naruszenia rozpatrywanych zasad przez strony może się bowiem okazać, że zarzut nadużycia prawa postawiony przez jedną z nich powinien zostać uwzględniony, pomimo iż sama dopuściła się takiego naruszenia” (Wyrok SA w Warszawie z 22.07.2020 r., V ACa 169/20, LEX nr 3069819).

W przedmiotowej sprawie nie budzi wątpliwości Sądu, że pozwany znajduje się w trudnej sytuacji życiowej spowodowanej pogarszającym się stanem zdrowia. Jednak z powołanych wyżej okoliczności, a przede wszystkim z faktu zawarcia umowy kredytu pomimo kilkuletniego już wówczas leczenia się pozwanego na chorobę P., zachowanie powoda który dochodzi swojego roszczenia nie może być uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Nie można go bowiem obarczać ciężarem decyzji powoda, który zdecydował się na zawarcie umowy o długofalowych skutkach finansowych pomimo leczenia na przewlekłą i bez wątpienia poważną chorobę.

Mając zatem na uwadze niezasadność zarzutów apelacyjnych oraz jednocześnie brak ujawnienia okoliczności, które podlegają uwzględnieniu w postępowaniu odwoławczym z urzędu, apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c

Wynagrodzenie należne pełnomocnikowi z urzędu przyznano i ustalono stosownie do § 8 pkt 5 w zw. z § 16 ust. 1 w zw. z § 4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 68).